

راه حل چیست؟

درباره کاربرد چک پول در دستگاه‌های خودپرداز

تهیه کننده: اعظم هوشمند

اشاره

- چرا برای به کارگیری روش‌ها و ابزارهای بانکداری الکترونیکی، کار زیربنایی نشده است؟
- چرا دستگاه‌های ATM خیلی زود خالی می‌شوند و تعداد کمی از مشتریان می‌توانند از این دستگاه‌ها پول بگیرند؟
- چرا سیستم بانکی برای بهبود شرایط دریافت وجه توسط دارندگان کارت از دستگاه‌های ATM اقدام جدی نمی‌کند؟
- چرا در راستای بانکداری الکترونیکی و گسترش حلقه‌های تکمیلی بانکداری الکترونیکی، شاهد رشد چشمگیری نیستیم؟

سیلان پرسش‌هایی از این دست در ذهن جامعه و جاری شدن گهگاه اینگونه پرسش‌ها بر زبان‌ها، یک انگیزه قوی برای پیگیری نقایص و نارسایی‌های دستگاه‌های ATM است و از طرف دیگر، در پی درج مباحثی پیرامون کاربرد تکنولوژی و ابزارهای نوین در سیستم بانکی و اهمیت این ابزارها بر آن شدیم تا کاربرد MICR در دستگاه‌های ATM را نیز از دیدگاه کارشناسان مورد بررسی قرار دهیم.

از گفته‌ها پیداست که استفاده از MICR، ضمن افزایش امنیت و سرعت در مبادله ایران‌چک‌ها، راه ورود آنها به ATM‌ها را نیز هموار می‌کند، البته راهی سهل‌الوصول و کم‌هزینه تا از فضای مخزن اسکناس در دستگاه‌های خودپرداز استفاده بهینه به عمل آید و مشتریان بیشتری بتوانند از دستگاه دریافت وجه نمایند.

گرچه با توجه به اهداف استراتژیک کاربرد ATM در مجموعه اهداف بانکداری الکترونیکی، این راه‌حل خیلی منطقی به نظر نمی‌رسد، اما گویا در شرایط فعلی، چاره‌ای نداریم جز اکتفا کردن به همین حداقل‌های اجباری و راه‌حل‌های مقطعی و فرعی!

و باز همین کارشناسان توصیه می‌کنند که حتماً باید راهکارهای درست و منطقی در راستای استقرار بانکداری الکترونیکی، از جمله توسعه و تقویت بسترهای مخابراتی، چاپ اسکناس درشت‌تر، توسعه ابزارهای تکمیلی بانکداری الکترونیکی، گسترش POS‌ها، اینترنت و... هم توسط دولت و بانک مرکزی دنبال شود.

این گفتگوها هم مقدمه‌ای است برای آغاز بحثی از این دست و خرسند خواهیم شد اگر دیگر کارشناسان و مدیران سیستم بانکی هم نظریات خود را برای انعکاس در اختیارمان قرار دهند.

سیستم بانکی نیازمند نگاه جدید است

مهندس روح‌الله ابوالقاسمی، چهار سال سابقه همکاری در بانک سپه، دو سال همکاری در بانک ملت و دو سال همکاری در شرکت‌های وابسته به بانک صادرات ایران، آنهم در آرشیو بانکداری الکترونیکی را به همراه دارد و در حال حاضر نیز در این زمینه‌ها فعال است.

در آغاز گفتگو با این کارشناس و به‌عنوان مقدمه یادآور می‌شویم که ورود خودپرداز به ایران، با خرید ۱۲ دستگاه توسط بانک سپه و راه‌اندازی آن در سال ۷۱ در شبکه بانکی کشور صورت گرفت و به عنوان یکی از ابزارهای نوین بانکداری به تدریج گسترش یافت. ورود این دستگاه‌ها به سیستم بانکی، یک Pilot کاملاً کوچک و صرفاً به صورت نمونه آزمایشی بود، و به نظر می‌رسد که حرکت بسیار زیبا و جسورانه‌ای در آن هنگام صورت گرفت، اما متأسفانه به علت فاصله گرفتن مدیران از نگرش سیستماتیک، این ابزار نتوانست توانایی‌های واقعی خود را ارایه نماید و تنها وسیله‌ای شد برای تأمین و ارضای خواسته‌های برخی و نمایش گروهی دیگر که از اهمیت ملی موضوع

بسیاری از شرکت‌ها صرفاً واردکننده دستگاه‌ها و ارایه‌دهنده آن به بانک‌ها می‌باشند و هرگز بحث بومی‌سازی دستگاه‌ها را دنبال نمی‌کنند.

بی‌خبر بودند و کمتر توجهی به حفظ سرمایه‌های ملی داشتند، از جمله خرید تعداد زیادی کارت هوشمند توسط بانک سپه و خاک‌خوردن آنها در انبار بانک و خرید نرم‌افزارهای مربوطه در بانک ملت به کرات (سه بار) و... از این دست آشفته‌کاری‌ها است، یعنی

خریدهای بی‌هدف و بی‌برنامه‌ای که سرمایه ملی را به‌هدر داده‌اند.

اما روح‌الله ابوالقاسمی پیرامون تفاوت شیوه استفاده از این دستگاه در کشورمان با دیگر کشورها می‌گوید: با توجه به نرخ تورم در اقتصاد کشور و بحث نوع استفاده از خدمات این دستگاه (خودپرداز) به صورت اجمالی می‌توان به نکات زیر اشاره کرد:

مهندس روح‌الله ابوالقاسمی: *ATM* در جای خود به کار گرفته نشده است.

اولاً، ما در کشورهای دیگر کمتر مشاهده می‌کنیم که مشتری به دستگاه *ATM* مراجعه کند و مثلاً درخواست ۲۰۰ قطعه اسکناس نماید، اما در کشور ما این اتفاق به کرات رخ می‌دهد؛ علت آن هم نرخ تورم و فقدان اسکناس درشت و اثر روانی داشتن پول در جیب است، زیرا مشتری نگران است که اگر فردا به پول نیاز داشته باشد، آیا می‌تواند این پول را از دستگاه دیگری دریافت نماید؟ آیا ارتباط دستگاه با مرکز قطع نخواهد بود؟ آیا پول در کاست‌های *ATM* موجود است؟ و آیا در محلی که می‌خواهد خرید انجام دهد، دستگاه *POS* به او سرویس می‌دهد؟ و...؟

ثانیاً، روند رشد خودپرداز در کشورهای دیگر مانند کشور ما نبوده است. در واقع، بسیاری از کشورها، هم‌زمان با رشد استفاده از خودپردازها و یا شاید قبل از آن، دستگاه‌های *EFT-POS* را در نقاط موردنیاز مشتری (فروشگاه‌های بزرگ و کوچک مترو...) گسترش دادند تا افراد ضمن این‌که از اسکناس کمتری استفاده می‌نمایند، با ویژگی‌ها و مزایای این تکنولوژی هم آشنا شوند و هم‌گام با این اقدام نیز دستگاه‌های خودپرداز در شبکه بانکی برای ارائه خدمات تعریف‌شده (پول کوچک) مورد بهره‌برداری

استفاده از *MICR*، ضمن افزایش امنیت و سرعت در مبادله ایران چک‌ها، راه ورود آنها به *ATM* ها را نیز هموار می‌کند.

قرار گرفتند. حال با نگاهی به این تفکر متوجه می‌شویم که ما در استفاده از این ابزار خیلی خوب عمل نکرده‌ایم و این ابزار در جای خودبه‌کار گرفته نشده است. لذا جهت رفع مشکل فعلی، تا رسیدن به جایگاه واقعی استفاده از کارت در خودپرداز و *EFT-POS* ها، بایستی مدیران به مواردی دقت نمایند. حال که این دستگاه وارد شده و در حال استفاده از آن هستیم - با همه مشکلات، معایب و مزایایی که دارد - باید دقت کنیم که بهترین و بهینه‌ترین دستگاه‌ها را با توجه به شرایط اقتصادی -

اجتماعی کشور انتخاب کنیم، در حالی که به‌نظر می‌رسد که در انتخاب محصول، متناسب با نیازهای کشور اقدام نشده است. بسیاری از شرکت‌ها هم صرفاً واردکننده دستگاه‌ها و ارائه‌دهنده آن به بانک‌ها می‌باشند و هرگز بحث بومی‌سازی دستگاه‌ها را دنبال نمی‌کنند، اما آیا بهتر نیست که کلیه تجهیزاتی که به بانک‌ها ارائه می‌گردد، با یک بررسی جامع، بومی‌سازی شوند، زیرا نوع اسکناس، نوع اسناد بانکی، کیفیت آنها و نحوه ابطال اسناد بانکی در ایران با سایر کشورها متفاوت است. لذا پیشنهاد می‌شود که مدیران محترم بانک‌ها در خریدها این نکته را درمناظر قرار دهند و به‌خصوص در مورد خودپرداز بهتر است بدانیم که برای نمونه، برخی از دستگاه‌های *ATM* با پنج کاست و ظرفیت ۳۰۰۰ برگ اسکناس می‌باشند و برخی با چهار کاست و ۲۰۰۰ برگ، اما بیشتر بانک‌ها نمونه آخر این دستگاه را تهیه کرده‌اند. آنهم بی‌توجه به مشکلات اسکناس‌گذاری در رابطه با میزان تقاضای مشتری. حال که به مشکلات و شاید به بحران پایان سال می‌اندیشیم، باید توجه کنیم که شرایط خوشایندی در مقابل بانک‌ها و مشتریان (دارندگان کارت) وجود ندارد. البته یکی از راهکارهایی که مدت‌هاست توصیه می‌شود، استفاده از ایران چک در *ATM* ها می‌باشد تا شاید این بحران کاهش یابد. لازم به ذکر است که این راه‌حل می‌تواند در کنار راه‌حل‌های دیگر قرار بگیرد، از جمله توسعه و تقویت بسترهای مخابراتی، ایجاد شبکه بانکی جامع، ارائه خدمات پشتیبانی بهینه‌تر، چاپ اسکناس درشت‌تر و انتخاب نرم‌افزارهای تست‌شده و جامع و...

از آقای ابوالقاسمی می‌پرسم: آیا همین *ATM* ها امکان ارائه این خدمات را دارند یا این که باید دستگاه‌های موجود تعویض شوند؟
وی در پاسخ می‌گوید: این امکان با نصب یک

سری نرم‌افزارهای خاص و یک بخش سخت‌افزاری کوچک، امکانپذیر می‌باشد و پس از انجام مباحث کارشناسی و تایید بانک، حدود دو ماه زمان لازم است تا این امکان در دستگاه‌های *ATM* عملیاتی شود، البته پس از این که بانک مرکزی مجوزهای مربوطه را صادر نماید. این روش، به عنوان یک راهکار سهل‌الوصول و کم‌هزینه توصیه می‌شود تا هم‌زمان با این اقدام، در راستای تکمیل فرایند بانکداری الکترونیکی، اقدامات دیگر و مهم این فرایند هم تا نیل به مقصود دنبال شوند.

البته یکی از راهکارهایی که مدت‌هاست توصیه می‌شود، استفاده از ایران چک در *ATM* می‌باشد تا شاید بحران‌های فعلی کاهش یابند.

مهندس ابوالقاسمی اضافه می‌کند: سیستم *MICR* اطمینان لازم برای استفاده از ایران چک در *ATM* ها را برآورده می‌سازد و در این مسیر خیلی موثر است، چرا که در حال حاضر، کلیه ایران چک‌ها در کشور *MICR* می‌شوند و برای چاپ *MICR* در کشور هزینه می‌شود. حال چرا از هزینه انجام‌شده بیشترین استفاده را ننماییم؟ بانک‌ها می‌توانند از لحاظ امنیتی با اعتماد بیشتری با استفاده از *MICR* به این اقدام روی آورند و در ضمن، دستگاه این امکان را خواهد داشت که تمامی مشخصات دریافت‌کننده ایران چک را به صورت موفق در اختیار داشته باشد و طی رسیدی مشخصات ایران چک تحویلی به مشتری را ارائه نماید. بنابراین، همانطور که ایران چک در مراجعه مشتری به بانک شناسایی شده و هویت‌دار می‌شود، توسط دستگاه نیز می‌تواند این عمل انجام شود و از این بابت مشکلی بروز نمی‌کند.

در رابطه با ایجاد انگیزه برای دستبرد و یا سرقت دستگاه‌هایی که با ایران چک تغذیه شوند، از آقای ابوالقاسمی می‌پرسم که در پاسخ می‌گوید: این دستگاه‌ها با استانداردهای خاصی تولید می‌شوند و این استانداردها جهانی هستند و توجه داشته باشیم که در سایر کشورها در همین دستگاه‌ها مقدار زیادی اسکناس قرار داده می‌شود. بنابراین، استانداردها و مسایل امنیتی ویژه‌ای هم برای این دستگاه‌ها در نظر گرفته شده است، اما با همه این تفصیلات، می‌توان

برای تامین امنیت و ایجاد اطمینان بیشتر، از امکانات امنیتی مضاعفی که وجود دارند، به تناسب نیاز بانکها استفاده نمود، مثل استانداردهای UL ۲۹۱، CEN ۳، CEN ۴. در حال حاضر، کلیه دستگاههای موجود در ایران از استاندارد UL ۲۹۱ پیروی می‌کنند. وی ادامه می‌دهد: سیستم بانکی کشور در راستای توسعه و ارتقای ارائه خدمات، نیازمند نگاه جدید مدیران کشور است، چرا که دنیا در حال تغییر و تحول از جنبه‌های مختلف است و شایسته است که ما نیز در این جهان پراز تغییر، از قافله توسعه بازمانیم. البته اعتقاد کارشناسان و مدیرانی که در ابتدا اقدام به این امر کردند نیز شاید جز این نبود، اما متأسفانه به دلایل گوناگون، حواشی و جوانب موضوع اصل ماجرا را تحت‌الشعاع خود قرار دادند و اکنون رسیده‌ایم به نقطه‌ای که خیلی توفیق یارمان نبوده و حتی گاهی اشتباهاتی را نیز مرتکب شده‌ایم و متأسفانه هنوز هم اینگونه اشتباهات تکرار می‌شوند.

بانک مرکزی باید به دنبال راه حل اساسی باشد

پیرامون راه‌اندازی اولین دستگاه‌های خودپرداز به کرات شنیده می‌شد که مهندس سعید عسگری انارکی نقش قابل توجهی را ایفا کرده است. بنابراین، برآن شدیم تا با انجام گفتگوی کوتاهی، نگاه و دیدگاه ایشان را پیرامون کاربرد و دیگر مباحث این ابزار و تکنولوژی برای مخاطبان فراهم آوریم.

وی در آغاز می‌گوید: دستگاه ATM (تحویله‌دار اتوماتیک) که در ایران معادلسازی پذیرفته شده‌اش "عابربانک" می‌باشد، در سال ۱۳۷۱ برای اولین بار در شبکه بانکی کشور تجربه شد. اولین دستگاه‌های ATM را هم بانک سپه با عنوان "عابربانک" با هارک NCR در کشور راه‌اندازی کرد. راه‌اندازی این دستگاه‌ها با کمک کارشناسان ماهر شرکت ایران ارقام و در مدت سه ماه روی سایت آزمایشی قرار گرفت و در کمتر از چهار ماه عملیاتی شد.

به عنوان یک راه حل مقطعی و تسکین دهنده، می‌توان از ایران چک و چک مسافرتی در دستگاه‌های ATM استفاده کرد، اما به طور دایم نباید به آن اندیشید.

در این بخش از گفتگو، مهندس عسگری احساس شغف خاصی پیدا می‌کند و می‌گوید: هنوز هیجانی را که در آن هنگام داشتیم، به یاد دارم. احساس خوب اتکای به خود که برای همه گروه وجود داشت، برایم لذت‌بخش است.

از مهندس سعید عسگری انارکی می‌خواهم که ویژگی آن دستگاه‌ها را بیان کند. می‌گوید: دستگاه‌ها نسل دوونیم بودند که با PC کنترل نمی‌شدند، یعنی دستگاه با جعبه سیاه کار می‌کرد و سیستم باز نبود. در آن هنگام در حدود ۱۰-۱۲ نفر مشغول راه‌اندازی این پروژه بودیم و اولین ATM در فضای بسیار خوشایندی در شعبه مرکزی بانک سپه راه‌اندازی شد، از آن دستگاه‌ها پول دریافت می‌شد و تعریف شده بود که تا سقف ۳۰ هزار تومان به هر کارت پرداخت شود، به اضافه این که دستگاه پول و چک را از مشتری دریافت می‌کرد و بعد از ۲۴ ساعت در حساب مشتری ثبت می‌گردید.

مهندس سعید عسگری انارکی: باید در چاپ ایران چک نکات ایمنی بیشتری را هم لحاظ کرد.

وی ادامه می‌دهد: بزرگترین معضل برای ما در آن هنگام این بود که برداشت پول از حساب مشتری بدون امضا برخلاف قانون بود و امضای الکترونیکی هم اصلاً مفهوم نداشت. بنابراین، مدیریت پروژه در آن هنگام احساس کرد که اگر این موضوع گزارش شود محتاج تصویب قانون و صدور مجوزهای خاص برای پرداخت وجه با امضای الکترونیک (Pin Number) خواهیم بود و اخذ این مجوزها هم منوط به ارائه گزارش به هیات‌مدیره و سپس شورای عالی بانک‌ها و در نهایت مجلس، شورای نگهبان و مجمع تشخیص مصلحت نظام است و شاید مسیری چندساله و طولانی باید سپری می‌شد، اما با پذیرش مسوولیت این اقدام و عدم اشاره مستقیم به این موضوع، در بانک سپه کار را ادامه دادیم و خوشبختانه مشکلی بروز نکرد و در حال حاضر، دریافت وجه از ATM به صورت عرف پذیرفته شده درآمده است. البته کافی بود

که یک شکایت از بانک صورت می‌گرفت و آنگاه عاقبت ما هم مشخص می‌شد!

سپس با ابراز خرسندی از خاطرات ایام گذشته، درباره کاربرد ATM در دنیا می‌گوید: کاربرد ATM در دنیا برای خریدهای کوچک و تامین پول توجیبی می‌باشد و تامین نقدینگی برای خریدهای بزرگ از طریق POS انجام می‌شود. لازم به ذکر است که پوشش دادن هزینه‌های کم‌اهمیت، اما ضروری، با ورود کارت هوشمند و امکان کیف پول الکترونیک موضوعیت دریافت پول نقد از دستگاه ATM را کم‌رنگتر می‌کند.

بهرتر است که بانک مرکزی هم پول درشت‌تر چاپ کند و هم این که موانع توسعه دستگاه‌های POS را به طور جدی برطرف کند.

آقای عسگری اضافه می‌کند: امکان خریدهای اینترنتی نیز مزید بر علت می‌باشد و به نظر می‌رسد که در حال حاضر، رشد و توسعه دستگاه‌های ATM در کشورهای پیشرفته کند شده و در آینده نزدیک، استفاده از این دستگاه‌ها بسیار کم‌رنگتر خواهد شد، اما در کشورهای در حال توسعه یا کشورهایی چون ما که استفاده از این دستگاه‌ها را تازه شروع کرده‌ایم، باید با احتیاط بیشتر گام برداریم.

از ایشان می‌پرسم: احتیاط‌ها چیستند؟ پاسخ می‌دهد: باید مجموعه‌ای از افراد باتجربه و متفکر و متخصص، گردهم‌آیند و بررسی و کارشناسی این موضوع را پیگیر شوند و نقطه مطلوب توسعه دستگاه‌های ATM را مشخص نمایند، چرا که این پروژه بسیار گران‌قیمت می‌باشد. عملی که در حال حاضر انجام می‌شود، با توجه به محدودیت ATM‌ها و کوچک‌بودن اسکناس‌ها، فشار مضاعفی را به دستگاه‌ها وارد می‌کند و نارضایتی مردم را به دنبال دارد و تا توسعه اساسی دستگاه‌های POS و توسعه روش‌های پرداخت الکترونیک، باید از انجام این کار که موجب اختلال در ATM می‌باشد، خودداری کرد. وی می‌افزاید: اشکال دستگاه‌های ATM که قابل‌حل نیز هست، پرداخت ایران‌چک است و کنترل این که چه سریالی به چه کسی داده شده است، چون ممکن است برای بانکی که این کار را می‌کند، مشکل

دارند و هر کاست هم ۳۰۰۰ برگ ظرفیت دارد. وی معتقد است که تا زمانی که بانک مرکزی اسکانس درشت‌تر ارایه نکند و استفاده از POS گسترش نیابد، مشکلات همچنان ادامه خواهد داشت و چنانچه بخواهیم از ایران‌چک در دستگاه‌های ATM استفاده کنیم، باید در چاپ ایران‌چک نکات ایمنی بیشتری را هم لحاظ کنیم.

وی همچنین اشاره می‌کند: البته به عنوان یک راه‌حل مقطعی و تسکین‌دهنده، می‌توان از ایران‌چک و چک مسافرتی در دستگاه‌های ATM استفاده کرد، اما به‌طور دایم نباید به آن اندیشید و بانک مرکزی باید به دنبال راه‌حل اساسی مشکل باشد.

باید اسکانس درشت‌تر چاپ شود

برای استفاده از ایران‌چک در دستگاه‌های خودپرداز، بحث‌ها فراوان است و کارشناسان سیستم بانکی نظریات متفاوتی را ارایه می‌کنند که بعضاً شباهت زیادی به یکدیگر دارند، اما در پاره‌ای موارد این نظریات، پیشنهادها و راهکارها برای سیستم بانکی قابل‌تأمل و بررسی هستند. علاوه بر آن، مراکز تولید علم نیز در این راستا می‌توانند جایگاه خاصی داشته باشند. بنابراین، در این بخش، از یکی از استادان دانشگاه - که نمی‌خواهد نامش ذکر شود - پیرامون دستگاه‌های خودپرداز، جایگاه و نقش آنها پرسش‌هایی مطرح شده و پاسخ‌هایش به شرح زیر می‌باشد:

باید مردم بتوانند از دستگاه‌های ATM خوب استفاده کنند. پس باید به ازای هر دستگاه ATM فعال ۲۰۰۰ کارت صادر شود. طبق آمارهای اعلام‌شده، اکنون ۶۴۰۰ دستگاه ATM در شبکه بانکی به ارایه خدمات می‌پردازند و بانک‌ها ادعا می‌کنند که تا پایان سال، به عدد ۷۰۰۰ دستگاه ATM خواهند رسید، یعنی کلاً باید ۱۴ میلیون کارت در دسترس داشته باشیم. از طرف دیگر، طبق پیش‌بینی‌های انجام‌شده، در سیستم بانکی هر سه ماه یکبار به تعداد کارت‌ها دو میلیون اضافه می‌شود،

© با توجه به تحولات تکنولوژیک، به نظر می‌رسد که در چندین سال آینده، نقش ATM‌ها کم‌رنگ‌تر شود یا تغییر کند.

دستگاه‌های ATM که به‌طور معمول چهار کاست با ظرفیت هرکدام ۲۰۰۰ قطعه اسکانس است که با توجه به میانگین پرداختی به هر نفر، قادر به پرداخت حدود ۸۰ نفر بیشتر نیست.

۳- بالا بودن میزان پرداختی به هر کارت نسبت به ظرفیت دستگاه و میانگین نیاز روزانه مردم.

۴- استقبال از POS هم می‌تواند فشار روی دستگاه ATM را کاهش دهد، در حالی که اکنون کمتر از دو درصد تراکنش‌های شتاب از طریق POS می‌باشد. البته لازم به توضیح است که دستگاه‌های بانک مسکن از این قاعده مستثنا هستند و پنج کاست

قانونی به‌وجود آورد، ولی از نظر اصول بانکداری این کار غلط است. پس بهتر است که بانک مرکزی هم پول درشت‌تر چاپ کند و هم این که موانع توسعه دستگاه POS را به‌طور جدی برطرف کند.

وی سپس علت اختلالات دستگاه‌های ATM در ایران را بدین شرح برمی‌شمارد:

۱- کارکرد زیاد دستگاه‌ها نسبت به میانگین جهانی، به علت کوچک‌بودن بزرگترین قطعات اسکانس ما (۲۰۰۰۰ ریالی) در مقابل اسکانس‌های ۱۰۰ دلاری.

۲- محدودیت حجم نگهداری پول در کاست‌های

در آخر سال ۸۵ تقاضای خیلی بیشتری برای مراجعه به دستگاه‌های ATM داریم و سیستم بانکی شرایط سختی را در پیش خواهد داشت.

از او می‌پرسم: با توجه به این که اسکناس درشت نداریم و محدودیت پول‌گذاری در دستگاه‌ها وجود دارد و تقاضا هم زیاد است و... برای پاسخگویی به این مسایل چه باید کرد؟

وی پاسخ می‌دهد: برای پول‌گذاری، کشیک و امکانات وجود دارد. پس باید اسکناس درشت‌تر چاپ شود. وی سپس تاکید می‌کند: مردم باید کمک کنند، البته شاید انتظار بی‌جایی باشد، چون مشکل تقاضای پول در سه ماه آخر سال مثل مشکل ترافیک تهران است و عوامل زیادی در آن موثرند. این معضلات در زمان کوتاه به‌وجود نیامده‌اند که بخواهیم در طرفه‌العین آنها را حل کنیم. مساله ATM هم راهکار یک‌شبه و یک‌ساعته ندارد. اگر تعداد ATM‌های فعال هم بیشتر شود، مشکل سیستم حل نخواهد شد، چون کاربرد واقعی ATM برای پول خرد است نه دریافت حقوق و یا دریافت وجوه بالا برای خریدهای سنگین. موضوع دیگر این که، اگر دستگاه‌ها در حال حاضر خطا کنند، موضوع خطای آنها اسکناس ۱۰۰۰۰ یا ۲۰۰۰۰ ریالی است نه پانصد هزار ریالی یا یک میلیون ریالی و خسارتی که به مشتری و یا بانک وارد می‌شود، نسبت به ایران چک خیلی کمتر است. لازم به توضیح است که اگر اسکناس درشت چاپ بشود، خیلی‌ها تصور می‌کنند که اقتصاد متوقف می‌شود، در حالی که اینطور نیست و اقتصاد متوقف نمی‌شود، بلکه راه‌حل خودش را پیدا خواهد کرد. اگر این کار را نکنیم، جامعه چاره‌ای جز این نخواهد یافت که ایران چک را جانشین پول درشت در دستگاه‌های ATM نماید و در آن صورت، بانک مرکزی هم به‌ناچار در مقابل این اقدام تغییر رفتار می‌دهد، چون معضلی ایجاد شده و باید حل شود. اما باز هم تکرار می‌کنم که مشکل ATM و مشتریان با ایران چک حل نخواهد شد و اگر استفاده از ایران چک در ATM به‌ناچار صورت پذیرد، همانند خوردن گوشت مرده است که فقط در شرایط اضطرار انجام آن مجاز است، ولی بهتر است از خود سوال کنیم که چرا باید کاری کنیم که به این نقطه برسیم؟

دستگاه‌های ATM قرار بدهیم، یعنی اسکناس ۵۰۰ هزار ریالی و یک میلیون ریالی در جامعه به‌گردش درمی‌آید و باید تبعات آن را نیز بپذیریم. یک مساله دیگر این است که وقتی در ATM ایران چک بگذاریم، جذابیت برای سرعت و سوءاستفاده بیشتر می‌شود و از لحاظ امنیتی، برای استفاده‌کنندگان از ATM، مشکلاتی بروز خواهد کرد.

وی ادامه می‌دهد: ویژگی ایران چک‌ها این است که چون گیرندگان آنها شناسایی می‌شوند، لذا ممکن است که سارقان نتوانند به راحتی آنها را خرج کنند. برای این که مشکل حل شود، مردم باید کمک کنند که گسترش فرهنگ استفاده از خرید الکترونیکی را در جامعه داشته باشیم.

استفاده از ایران چک در ATM مانند خوردن گوشت مرده است که فقط در شرایط اضطرار انجام آن مجاز است، ولی...

وی در همین رابطه می‌افزاید: با توجه به این که هنوز سازوکارهای قانونی این ابزار تدوین و تنظیم نشده، پس فعلاً این کار از لحاظ قانون و مقررات شدنی نیست و تصور نمی‌کنم که به این راحتی هم مجوزهای مربوطه توسط بانک مرکزی صادر شود. البته اگر مقررات و قوانین مربوطه برای این نوع از ابزارها ایجاد شود، استفاده آن امکانپذیر خواهد بود، اما مشکل سیستم بانکی و اقتصاد با این راهکار حل نخواهد شد. استفاده از ایران چک در ATM بحث جدیدی نیست و همواره با مخالفت بانک مرکزی مواجه بوده است.

وی در مورد دلایل مخالفت بانک مرکزی چنین توضیح می‌دهد: ایران چک، پول نیست و ویژگی‌های ایران چک نمی‌تواند در قالب اسکناس گنجانده شود. چک وابسته است به دارنده‌اش، در حالی که پول ارزش مستقل دارد. به‌علاوه، چک روش‌های خود را دارد و روش ابطال دارد، در حالی که پول این ویژگی‌ها را ندارد.

اما با توجه به این که در کشور یکسری ناهماهنگی‌ها - و نه بی‌برنامگی - وجود دارد و برای یک کار، چندین متولی به‌وجود می‌آید، لذا این موازی‌کاری لطامت سنگینی را متوجه بخش‌های مختلف می‌نماید. شبکه بانکی هم از این قضیه مستثنا نبوده، به ویژه آن که برخی از بانک‌ها، بانکداری الکترونیکی را تنها در صدور کارت می‌بینند! بنابراین، تعداد کارت‌ها به طرز وحشتناکی افزایش یافته و این روند همچنان در حال افزایش است و حتی ممکن است که به جای ۲۱ میلیون کارت در پایان اسفند ماه، ۲۳ میلیون کارت در شبکه بانکی داشته باشیم.

وی می‌افزاید: طبق برنامه‌ریزی‌های اول سال ۸۵ قرار بود که تعداد ATM‌ها به ۱۰۵۰۰ دستگاه برسد، اما با توجه به این که تاکنون حدود ۶۴۰۰ دستگاه ATM نصب شده، وضعیت بحرانی‌تر از سال گذشته شده یا عملاً با یک فاجعه روبرو خواهیم بود، چرا که انتظارات مردم و تعداد کارت‌ها و دارندگان کارت بیشتر شده، مقدار نقدینگی و گردش نقدینگی افزایش یافته، تقاضا بالاتر رفته و ویژگی‌ها و مشکلات آخر سال و گرانی ناشی از توهم ذهنی نیز بر جامعه حاکم است. ما در آخر سال ۸۵، تقاضای خیلی بیشتری برای مراجعه به دستگاه‌های ATM داریم و سیستم بانکی شرایط سختی را درپیش خواهد داشت و باید بدانیم که قادر نیستیم معجزه کنیم و تعداد ATM‌های فعال شبکه بانکی را به بیش از ۷۰۰۰ دستگاه برسانیم.

از او می‌پرسم: برای این که مشکلات را برای مردم و سیستم بانکی کاهش بدهیم، چه باید بکنیم؟ وی می‌گوید: یکی از راه‌هایی که وجود دارد، این است که روند صدور کارت را کند کنیم.

از این استاد دانشگاه می‌پرسم: نمی‌توان از ایران چک و یا چک مسافرتی برای جایگزینی اسکناس در دستگاه‌های ATM استفاده کرد؟ وی در پاسخ می‌گوید: خیلی کارها می‌شود کرد، اما یکی از نکات این است که چک وظیفه و کارکرد متفاوتی از اسکناس دارد. چنانچه بخواهیم ایران چک را در

برای استفاده از خدمات سیستم اشتراک، با تلفن شماره ۸۸۹۵۱۳۲۹ تماس بگیرید.